

קונטרס בגדרי החפץ, דמיו וקניניו

א. בביאור הגמ' ב"ק ע: גבי עקוץ תאנה, דאילו תבע ליה קמן בדינא לא א"ל זיל שלים, ואע"ג דתאנה בעין ✦ ב. בשי' המאירי בקנה הסכך בשינוי ולא שילם הדמים דאין יוצא י"ח ✦ ג. בשיטת הר"מ בקיום עשה דוהשיב ע"י דמים, ובשיטת הרא"ש בדמי פרה העומדת לילד דמשלם כשעת הגזילה ✦ ד. בדין מצה גזולה ואמאי לא מהני בה שינוי ✦ ה. בקושית הרע"א מגמ' דבא במחותרת, ובהא דקו' הרע"א קאי אדברי רש"י ולא אגמ' ✦ ו. בביאור שיטת רש"י והבעה"מ סנהדרין עב., בהא דבא במחותרת ונטל כלים ושיברן לאחר זמן דפטור ✦ ז. ביסוד דין קניני מכר ע"פ אאמור"ר הגאון זצללה"ה הכ"מ, ובביאור משמעות דברי רש"י ב"ק ע: דמכר הגניבה הויא בדמים ✦ ח. עוד ביסוד הקנינים לאאמור"ר הגאון זצללה"ה הכ"מ ✦ ט. בגדר קנין סודר ובביאור הא דלרש"י קנין סודר לא הוי מכר בפנ"ע ✦ י. בדין תברא או שתיה ✦ יא. בהא דגנב טלה ונעשה איל ✦ יב. במחלוקת רבה ורב יוסף אי יאוש קונה ✦ יג. בהא דטלאים כדמעיקרא דמים כשל עכשיו, ובהא דעבר עליו הפסח אומר לו הרי שלך לפניך ✦ יד. בהשבת אבידה לאחר יאוש, וביאוש גזילה ואבידה ✦ טו. בקניני מציאה והפקר ✦ טז. ביסוד דין הפקר ואי מהני ביה קנין מוסירה ✦ יז. ביסוד דין הפקר להר"מ ✦ יח. בגדרי דין תעזוב דמתנת עניים, ודהפקר ✦ יט. בדעת הגר"א דקנין ד"א, מהני מדין דקונה בראיה ✦ כ. בביאור דברי הקצוה"ח, בהא דיאוש לא קני היכא דבאיסורא אתא לידיה ✦ כא. בגדרי קנין משיכה, ובביאור סוגיא דרוכב ומנהיג לרש"י ✦ כב. בשי' הר"מ ברכוב במקום מנהיג, ובדין יחלוקו בשנים או חזין במציאה ובמקח וממכר ✦ כג. בשיטת הר"מ והרא"ש בחיוב כלאים דיושב במקום מנהיג

ליה זיל שלים דמתחייב צנפשו הוא, הא
מכירה נמי לאו מכירה היא כו'.

ובגליון הש"ס זיין הרע"א לגמ' צסנהדרין
עב. דאי' שם לרב, דהצא צמחותרת
ונטל כלים פטור, ואפי' לא שיצר הכלים, כיון
דצשעת הגניצה נתחייב צנפשו, ורצא פליג
ואמר דמסתצרא דוקא צששיצר דליתנייהו

א.

בביאור הגמ' ב"ק ע: גבי עקוץ תאנה,
דאילו תבע ליה קמן בדינא לא א"ל זיל

שלים, ואע"ג דתאנה בעין

ב"ק ע: גנב ומכר צשצת כו' והתניא פטור,
אמר רמי צר חמא, כו' צאומר לו עקוץ
תאנה מתאנתי ותקני לך גניצותך, אמרי,
וכיון דכי תצטע ליה קמן צדינא, לא אמרינן

הב ליה או זיל אהדר ליה דמשמע חזרת החפץ גופיה צעין לצעליו.

ויעוין צסוף סוגין, אהתן אסרה תורה ואפי' צא על אמו כו' לא אמרינן ליה זיל הב לה כו' ה"נ אע"ג דלענין תשלומין אי תצע כו' לא אמרינן ליה זיל שלים כו'.

הנה מצואר דשאני לשון הגמ' גבי אהתן דהוי דין הב לה מלשון הגמ' גבי עקוץ תאנה, דהוי דין תשלומין, וזיל שלים, וז"ע דהא נתצאר מהגמ' סנהדרין דצצעין אין דין תשלומין והול"ל זיל הב ליה.

ובאמת יעוין רש"י הכא, דחזר והדגיש כמה פעמים דין דמים דהגניצה, לקוט תאנים מתאינתי צדמי הגניצה, וצד"ה דצינא כתב מה שמכרת לי צדמיהן, (ומצואר צכ"מ צש"ס דהמכירה היא צדמים וכהמשנה דקידושין כח. כל הנעשה דמים צאחר, כל הנישום דמים צאחר).

וביאור הדברים נראה, דהנה צמוכר תמורת חפץ והחפץ נעשה דמים על המכר, הא אין המכירה צ"צעין" של החפץ אלא צדמים צצחפץ הוא דקעציד מכר. והוא לשון רש"י, שהוצא לעיל, ד"ה צדינא לומר החזר לי תאנים שלקטת או תן לי מה שמכרת לי צדמיהן, ומצואר דאין המכירה צחאנים ענמן אלא צדמיהן, דכשתוצע התאנים ענמן שאומר החזר לי

אצל נטל לא, ופרש"י דכיון דהו צעין, כל היכא דאיתנייהו, דמרייהו נינהו, ואין זה צייצ צתשלומין, דפקדון צעלמא נינהו גביה.

וצ"ע מגמ' הכא דמצואר צעקץ תאנה צצצת, והתאנה קיימת צעין, ואפ"ה לא הוי מכירה, משום דאי תצע קמן צדינא לא אמרינן ליה זיל שלים, הרי דאינו יכול לקנות צה משום דלא מיחייב לאהדורה, ואמאי לא מחייב לאהדורה, והא לרצא דקיי"ל כוותיה, כל זמן שהגניצה צעין צייצ לאהדורה, ואע"ג דהוי קלצדר"מ. וכיון דחייב לאהדורה, שפיר שייך למעצד צה קנין.

וברש"י, לקוט תאנים מתאנתי צדמי הגניצה כו' וצד"ה צדינא כו' או מה שמכרת לי צדמיהן וכו', והיה מצואר לכאורה צרש"י דאיירי צקנין מעות, וכצז כתב צתר"פ דא"א לפרש הגמ' דאיירי צקנין מעות דהא מעות אינן קונות, וז"ע.

ובעיקר הדברים נראה, דהנה אי' צגמ' דאי תצע ליה קמן צדינא לא אמרינן ליה זיל שלים, וז"צ אמאי נקט לשון תשלומין, זיל שלים, דמצואר דהוי דין תשלומין, והא כיון דאיירי שהתאנה צעין, א"ה לא הוי דין תשלומין, אלא דין חזרת החפץ גופיה צעין, ויעוין רש"י סנהדרין שם ד"ה אצל נטל, דכתב, דכיון דקיימין הן כל היכא דאיתנייהו דמרייהו נינהו, ואין זה צייצ צתשלומין, וא"ה לכאורה לא הול"ל ליה זיל שלים דמשמע דין תשלומין, אלא זיל